

Moje vsek občutke in valje a
vred ali v Mariboru a
našem na dom za celo leto
za leto 20 K, za četrti leta
K. kven Jugoslavije 50 K.
se pošlje na uprav-
Slovenskega Gospodarja"
Mariboru, Koroska cesta št. 5.
se dopiše do odpovedi,
se plačuje naprej.
Telefon št. 220.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Udje, Katol. školskega društva
dobiva list brez posebnih
ročnice. — Uredništvo: Koroska
cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo.
Upravništvo sprejema naročnike
inzerate in reklamacije. Cene
inzeratom po dogovoru. Za vsa
kratke oglase primerne pogojne
Nezaprte reklamacije se pošiljajo
prosila.
— Telefon št. 220. —

52. številka.

Maribor, dne 22. decembra 1931.

55. letnik.

Ivan Vesenjaki:

Samo za pametne in resne ljudi!

Gospod glavni urednik mi je naročil, da spišem za „Gospodarja“ božično pismo. Castitk in voščil pač ne bom razkladal, ker samoumevno vosem vsakemu vse dobro in nič slabega, častitati pa menda ni treba, da smo postali vsi skupaj za eno leto starejši. Skušal se bom pogovoriti malo s tistimi, ki znajo in tudi hočejo misliti. So namreč tudi takšni, ki tega sploh ne znajo, in takšni, ki nečejo.

Moj namen je, predočiti bralecem v glavnih potezah naš narodno-gospodarski položaj, poiskati vzroke našemu nezadovoljstvu in odkriti rakrane, ki uničujejo temelje državi in njenemu gospodarstvu ter celi človeški družbi. Dejstvo je namreč, da vlada pri nas

splošno nezadovoljstvo.

Nad tri leta imamo mir in živimo v naši državi, toda namesto o uresničeni lepših upih govorijo ljudje o razočaranjih, namesto navdušenja in ljubezni se vedno bolj razpase medsebojno sovražstvo in nezaupanje. Nepobitno dejstvo je, da je od leta 1918 pri nas vsako leto več nezadovoljnih, imamo sovražstvo stanov in plemen.

Kmetstvo ljudstvo opazuje, da izginja ves uspeh truda, boja in znoja nekam, da samo prav ne ve kam; edino to vidi in čuti, da mu nazadnje ostajajo še samo težki in trdi žulji na rokah ter grenke misli in skrbi v glavah. — Delavec in viničar sta večinoma v hudem pomanjkanju, njuna dela revna, več ali manj lačna, naga in bosa, pa se jezita nad kmetom. — Uradnik, ako je pošten, pa hodi okrog z oguljeno obleko in polpraznim želodcem ter proklinja in zavida vse tri: kmeta, viničarja in delavca. Imamo pravi babilon sovražstva in nevolje med nami.

Kdo je temu kriv?

Nekateri se jezijo nad državo. Je to pravilno? Vsakdo mi pritrdi, da hiša sama ni kriva, ako je mrzla, umazana, razdrapana in zanemarjena. Kriv je gospodar, ker je ali vnemaren, ali nesposoben, ali zapravljiv in lahkoneljen, ali pa ima vse te lastnosti skupaj. Ravnotako država ni kriva, temveč krivi so tisti, ki jo vodijo in upravljajo. Vi vsi pa veste, da so to ministri iz samostojne, liberalne ali demokratske in radikalne stranke. In sedaj vprašam: Kdo pa je pri naši hiši postavil te gospodarje in kdo jih lahko odstavi? Odgovor: Ljudstvo pri

volitvah! Če se ljudstvo ne bo spomelo in teh brezvestnih in zapravljivih ter nesposobnih gospodarjev odpravilo, bo naša hiša — naša država — še naprej nečedna, zanemarjena in razdrapana, ljudje pa se bodo še po nepotrebnem jezili na druge, namesto na sebe, ker so vendar sami tako hoteli, saj so jih volili.

Je namreč veliko zanikrnosti, nereda in naravnost nepoštenosti v naši državi. S tem ne rečem, da je ni tudi drugod, ali jaz pravim, da bi jo lahko že davno odpravili, ako bi vsi tisti, ki imajo moč in tako povdarjajo svojo državitvornost, svojo skrb in ljubezen do države in do ljudstva, pokazali vsaj polovico besedne gorečnosti tudi v svojih dejanjih.

Predno pa si ogledamo glavne gospodarske vzroke naše nevolje v državi sami, moramo povdariti tudi še one, ki so izven države in veljajo skoraj za vso Evropo. Teh mi ne moremo odpraviti, ali pa le prav malo lahko sodejnjemo kot država, da jih popravimo. Gotovo pa lahko odpravimo one velike grehe in težave, ki jih imamo v naši državi.

Glavni krivci

Je še vedno svetovna vojska in njene posledice. „Greh se masčuje še v tretjem kolenu“ pravi pregovor, mi pa v Evropi še nimamo po zaključku svetovne vojske toliko let, kakor je trajala vojska. Povrh pa ta leta, izvzelo menda edino Nemcev, nismo bili tako pridni, kakor v svetovni vojski. Če bi se sedaj z isto gorečnostjo lotili mirnega in pametnega ter koristnega dela, kakor se je uničevalo in razbijalo življenje in imetje, bi tudi že marsikaj popravili. Toda mnogo se jih je naučilo živeti brez dela, tahirati in državo ter svojega bližnjega odirati in goljufati, pa to delo z vso vnemo nadaljujejo.

Naši notranji vzroki nezadovoljstva.

Prvi vzrok je neurejeno gospodarstvo. Oglejmo si na primer naš državni proračun, oglejmo si nadalje, kako se na podlagi tega proračuna gospodarji! Naš prvotni proračun za leto 1922 je znašal čez 9 tisoč milijonov ali 9 milijard dinarjev izdatkov torej nad 36 tisoč milijonov kron. Teh številki so se vstrašili in začeli so črtati in licitirati navzdol. Pri prvi licitaciji so spravili že na okroglo 28 tisoč milijonov. Se je bilo preveč in pri drugi licitaciji so odbili še okroglo 3 tisoč in 200 milijonov kron. Finančni minister pa pravi, da bi finančni odbor še lahko črtal! Ljudje božji! Kako pa se sestavlja pri nas proračun, ako se lahko kar ena cela tretjina in še več

črta in minister je prepričan, da še lahko država shaja! Vsak tujec bo rekel: ti ljudje so nevedneži ali . . . (skoro bi zapisal besedo, da bi bil zaprt, ker nisem poslanec!) in ta način proračunavanja, ki nas mora osmešiti pred svetom, razglasa minister še natančno v francoskem jeziku, da je naša sramota še večja in nezaupanje tujcev do nas seveda tudi. Ali se je čuditi, da je tekom enega leta, odkar torej gospodarstvo samostojni, demokrati in radikali, izgubil naš denar na Angliškem in v Ameriki ravno okroglo dve tretjini na svoji veljavi in na Francoskem in v Italiji skoraj ravno tako! Velja torej samo tretji del od tega, kar je veljal še pred enim letom!

Nepotrebnosti in preveliki izdatki.

Mi izdajamo naravnost ogromne svote, stotine in tisoče milijonov, ki bi jih lahko prisedili. Vzamimo za vzgled samo vojaštvo! To nas stane letos okroglo 6 tisoč milijonov. Imamo pa nad 6500 aktivnih oficirjev, silno številno dobro plačanih podoficirjev in 170 tisoč mostva. Povrh še Wranglove in 40 tisoč žandarjev in stražnikov. Naši vojaki služijo 18 mesecev. Italija je mnogo večja, ima 4 in pol krat toliko prebivalcev, a vojakov samo 125.000 in služijo samo 12 mesecev. Ali so polentari bolj pametni in bolj hrabri, da jih je manj in manj časa služijo? Glejte Ameriko! Ima ravno 10 krat toliko ljudi, kakor mi, še nad 30 krat tako velika, ima ogromna bogastva, pa samo 150 tisoč vojakov! Prav jo storil Jugoslovanski klub, da je zopet z vso odločnostjo zahteval, da se skrči število vojaštva in službena doba ter se prihrani vsaj ena tretjina izdatkov za vojsko. Pravijo: mi moramo imeti veliko vojsko, da vodimo uspešno zunanjo politiko. Res, naši uspehi so veliki; izgubili smo Koroško, izgubili Primorsko in Reko, izgubili Skader in del Albanije, izgubili Pečuh! To bi opravili tudi brez velike armade.

Drugi vzgledi.

Tako, kakor pri vojaštvu, je tudi v drugih panogah naše državne uprave. Ministrstvo prosvete daje n. pr. za gledišča v Sloveniji 10 milijonov, za gledišča v Zagrebu 18 milijonov, za beograjska pa še več! Seveda bodo kričali, da sem proti prosveti, toda jaz odgovarjam: bolj pravično in bolj potrebno je, da dobi iz državnega denarja sirota viničarja in delavca skromno suknjico, kakor pa, da kaže na državne stroške igralka in igralca juri gospodi svoje bolj ali manj obilno telo. Pri državi in v človeški družbi sploh gre socialna dolžnost vsaj vspo-

redno, ako že nima prednosti pred takšno lažiprosveti!

Takšnih vzgledov je še na ducate. Kaj torej pravite: ali bi se dal pri hraniti denar?

Nejednakosti.

Znano je, da imamo mi v Sloveniji davke, ki jih v Srbiji, Crni gori in Makedoniji ne poznajo. Tako pred vsem osebnim dohodnim, davek na alkohol in nekatere druge. Drugi zopet so se uvedli sicer za celo državo, na primer davek na vojne dobičke in po slovnem obrtu, pa se iztirjava in izplača je z vso natančnostjo le pri nas. To je povedal namestnik finančnega ministra dr. Krizman! Nasprotno pa so plačani naši delavci in uradniki, ki so v državnih službah v naših krajih, dosti slabše kakor pa v Crni gori, Makedoniji in Srbiji. Vsi civilni skupaj pa dosti slabše, kakor oficirji. Mislite, da je to za državo dobro?!

Se drugi vzroki nezadovoljstva.

Ker slabo gospodarijo, so zadnje leto, ko so vladali samostojneži, demokrati in radikali s Turki početvorili zemljiški davek, početvorili in še dvignili davek na vino, povišali carino na železo in blago, strašno zvišali pristojbine ali takse, posebej še pri prenosih posestev od 1% na 5%! Sedaj sta Pucelj v imenu samostojnih in Kukovec v imenu demokratov podpisala proračun demokratskega finančnega ministra Kumanudija in tukaj zahtevajo

Se nove davke

in sicer 50% k vsem direktnim državnim davkom in dokladam, ki sara znašajo že 170% in povrh še davek od premoženja, ki naj bi znašal okroglo 4 tisoč milijonov v enem letu! Tako upajo, da bodo za silo dovolj izprešali iz naših davkoplačevalcev; če pa ne, pa bomo delali dolg pri Narodni banki, ali z drugimi besedami: država bo dala tiskati papirnati denar še naprej. Ta dož je tudi znaša okroglo 12 tisoč milijonov. Ali se še čudite, da je naš denar tako malo vreden, kakor sem že navedel?! Saj ni drugače mogoče in sam Protič, ki je go ovo najpoštenjeji in najpametnejši srbski politik, ki je že enkrat Srbijo finančnega bankerota, je rekel, da gremo bankerotu nasproti!

Kako nas imajo za norce.

Na moje in Pišekovo posredovanje se so obljubili za kraje, ki so bili — predpreteklo leto po toči prizadevi da bodo oblastim zaukazali, da odplačajo del direktnih davkov in posebej uvažujejo pri osebnem dohodnini. Ljudje mi toži o, da se to ni zgodilo. Sedaj se

Prof. Jan. B. Vreže:

Betlehem.

(Rojstni kraj Jezusov in naše jaslice).

Mestja, Dete ljubljeno, je rojeno v presrednem mestu Betlehem — za odrasenje vsem ljudem; tako pojemo v tem prelepem božičnem času pri naših jaslicah. Misli nam pa vhaajajo pri teh besedah tje v Sveto deželo, v sedem kilometrov južno od Jeruzalena ležeče mesto Betlehem. Nikdar ne bom pozabil srečnih uric, ki sem jih tam preživel in zato tudi rad pripovedujem spomin na to potovanje v Betlehem in o občutkih, ki sem jih tam vkival.

Bilo je 7. septembra 1910, leta proti večeru. Ob zapadnem obzidju Jeruzalemskem smo zasedli precej veliko staro kočijo. Nalašč sem sedel k črnemu beduinu, ki ima peljati, ker sem vedel, da me s svojim, meni popolnoma tujim arabskim govorjenjem ne bo motil pri mojem opazovanju krajev in razmišljanju nekdanjih tukajšnjih dogodkov. Slo je navzdol v dolino Hinnon in na drugi strani navzgor ter potem mimo železniške postaje po gorški ravnini naravnost proti jugu po

ozemlju, podobnemu našemu Krasu nimo samostana Mar Elias na levi in mimo bolnice naših usmiljenih bratov na precej dobro obdelanem, s sadnim drevjem in s travo zaraščanem hribčku na desni strani. Ze v poznem mraku smo še srečali precejšnjo stavbo s kupolo; to je grobnica bogaboječe Rahele, žene Jakobove in matere egiptovskega Jožeta. Naenkrat nastopi temna noč, a čudno lepa in jasna noč. Zvezdice redke, pa zdele so se mi veliko svetlejšje in mnogo bližje, kakor pri nas. Rajska tihoča daleč na okrog; in četudi je beduin ob moji strani čarobno mило in rahlo popeval svoje čudne pesmice, ni me motil v mojih mislih; vhaajale so mi v davno preteklost in gledale po tej cesti potovati starega očaka Abrahama tje dol proti Hebronu in zopet nazaj na Morijo, kjer bi nai daroval svo je ga edinca Izaka; srečavale so očeta in brate egiptovskega Jožeta na potu v Egipt in slušale pastirske pesmi Davidove iz bližnjih poljan. Vhaajale so mi pa te misli še bolj naprej; oko je pazno gledalo v lepo bajno noč in srce je čutilo vedno večje in blažje hrepenenje. Zakaj neki?

Se le nekoliko navkebar! Kmalu

se ustavi voz in slišali smo tako dolgo in tako težko pričakovano besedo: Betlehem! Tam smo sedaj, tam, kamor so nam misli in želje pohitele vsaj vsake božične praznike in ob pri povedovanju zgodbe o rojstvu in otroških letih božjega Deteta; tam, kjer so pastirci šli šali angelsko petje in so kralji poklonili svoje darove; v mestu, ki ga je za bogato, plemenito pobožno rimsko gospo sv. Pavlo pozdravljalo že nešteto romarjev! Pozdravljam te Betlehem, hiša kruha, v kateri se je rodil On, ki je kot živi kruh prišel iz nebes; pozdravjam te, Efrata, prebogato in najplodovitejšje polje, ki si kod sad nosilo Gospoda samega! Hiteli smo naprej po ozkih, grčavih ulicah med dolgo vrsto hiš in mičnih hišic tega presrečnega na — od severo-zahoda proti jugo-vzhodu se raztezajoče — hribovju krasno ležečega mesta Bellehema, ki šteje da nes do 12.000 pridnih in prijaznih prebivalcev, skoraj samih kristjanov; hiteli smo — ne oziraje se ne na levo, ne na desno — ne zmeneč se za veliko deško sirotišnico in ne za druge zavode in naprave krščanske ljubeznivosti — do najvzhodnejše stoječega zadnjega velikanskega zidovja z

nizkimi ozkimi vrati. Tam smo! Pred cerkvama Matere božje in sv. Katarine ter pred samostani frančiškanskih, Armencev in razkolnikov. Sree bje nitreje in glasneje, sapa zastaja — le še par stopinj, in izpolnjeno je naše najsrčneje hrepenenje!

Pozvonimo; vrata se odpro in vstopimo, ljubeznivo pozdravljeni od starega frančiškanskega bratra, ki nam je prišel z lučjo naproti. Rekel nam je med drugim: „Tukaj dobite večerjo in prenočišče, ker je prostora za vse zadosi“. Toda, znabiti da si želite še noč kaj ogledati? Čudne vprašanje! V Betlehemu sem, na najsvetejšem kraju vsega sveta stojim, pa še tako vprašanje! Kaj bi tedaj rad, nestrpno rad videl takoj? Kaj nam je pač vsem ljubše in dražje na zemlji kot spomin na betlehemski hlev in jaslice z božjim Detetom, pred katerim so angeli peli, pastrii klečali in Modri iz Jutrove dožele razkladali svoja bogata darila! Kam naš najpelas takoj, kaj drugega želimo videti še noč, kakor le ta blaženi kraj kjer so stale jaslice in je bil rojen Zvečhar sveta!

Toda dobri frater je itak razumel naše želje in srčno hrepenenje. Ni

je posredovanju dr. Hohnjeva v za-
devi suše zgodilo isto. Ministru su-
je pismeno obljubilo, ali navodil lažnim
uradom v smislu svojih obljub ni da-
lo. To je najbolj žalosten pojav v na-
ši državni upravi. Kdo naj ima še za-
upanje in spoštovanje, če se v naša
takšen način?

Kje je rešitev?

Od notranjih neprilik, nedlog, te-
žav, krivic in nedostatkov je samo en
izhod: dajte Srbu, da bo na svoji ze-
mlji s svojim po svoje gospodaril —
dajte Vojvodincu in Hrvatcu isto, da je
seveda isto Sloveniji! Ali gospodariti
ne smejo imenovani in usiljeni ljudje-
uradniki, temveč od ljudstva samega
izvoljeni! Z drugimi besedami: sedaj-
nja centralistična ustava in uprava
ki stoji na odvisnem uradništvu je
popolnoma za nič. Reši nas in okrepi
našo državo edino avtonomija in sa-
mouprava v tem smislu, da bo ljud-
stvo v pokrajinah po izvoljenih zastop-
nikih delalo postavbe ter samo odloče-
valo, kje in kam ter kedaj se upora-
bi to, kar ono plačuje po pravici —
kdor trpi, naj tudi odločuje in govori.
Kdor noče sovraštva med Srbi, Hr-
vati in Slovenci, kdor hoče resnično-
močno državo, kdor hoče iz sevanjih
težav in se hoče otresti bremen, ki
ga gospodarsko dusijo in kmalu zadu-
šijo, ta mora biti vsak za avtonomijo
in samoupravo, kjer bo ljudstvo res
imelo odločilno besedo. Ono samo bo
sam svoj gospodar! Da se pa to zgo-
di, moramo zavreči vse, ki so na-
prinesli centralizem in korupcijo!

Lepo je voščilo, še lepše je darilo
in gor nam prinese v dar rešitev od
vsega zla, ki sem ga le deloma opi-
sal in označil, bo naš dobrotnik za le-
sni blagor. Naši liberalci in naši so-
cijalni demokrati pa dopovedujejo če-
sto ljudstvu, da si bo ustvarilo raj na
zemlji, ako bo zapodilo "larje", podr-
lo cerkve in altarje in ž njimi vred-
napejši in najsvetlejši altar v svojem
srcu: ljubezen do bližnjega in opomin-
jajočo vest. Na sami sili in sovraštvo
bodisi naroda proti narodu, ali stanu
proti stanu, dobrega socialnega reda
zgradili ne bomo. Od gonje proti cer-
kvi in duhovništvu ne bo sit in oble-
den ni en človek več. Pravi social-
isti in pravi kristjani smo šele, ako
se pri vsaki stvari sami vprašamo:
smo mi to s svojim delom zaslužili in
ima tudi naš bližnji to, kar mi zahte-
vamo? Ko bomo tako ravnali, bo po-
stal tudi meso oni večnolepi angeljski
spev za božično noč: "Slava Bogu na
višavah in mir ljudem na zemlji!" Vi-
branci pa čitajte in premišlujte, ako
sem zapisal kaj napačnega. To je moj
božični pozdrav!

Zmanjšanje števila vojaštva in skrajšanje vojaške službe.

Pretekli teden je bila v finančnem
odboru zakonodavne skupščine v Bel-
gradu razprava o številu vojaštva, ki
je pod orožjem, in o času, koliko naj
traja izvežba vojakov. Na povabilo g.
predsednika finančnega odbora je pri-
šel k sebi vojni minister general Že-
čević. Sporočena mu želja, naj se ka-

der stalnega vojaštva zmanjša in čas
vojaške službe skrajša, je vojnemu mi-
nistru dala povod, da se je potrudil
dokazati, kako je eno in drugo: zmanj-
šanje kadra in skrajšanje vojaške slu-
žbe, nemogoče.

V imenu Slovenske in hrv. ljuds-
ke stranke je vojnemu ministru o'g'o-
voril poslanec dr. Hohnjec. Pov-
darjal je, da od vojnega ministra na-
vedeni razlogi ne držijo. Da je dolgo
vojaško vežbanje nepotrebno, je doka-
zala svetovna vojna, katero so dovo-
jevali ne vojniki z dolgotrajno vojaško
izvežbo marveč mladeniči in možje,
ki so se vežbali samo nekaj tednov.
Čim dalje traja to vežbovanje, tembolj
gineva zanimanje za stvari, katerim
se pameten človek priučil v kratkem
času, tem večja pa je tudi gospodars-
ka škoda, ker se mlad človek predolgo
časa odteguje gospodarskemu delu.

Kar se dostaje od vojnega minist-
ra navedenega razloga, da je večje
število pod orožjem stoječega vojaštva
potrebno za to, da se dosedaj vedno
še nerešena vprašanja o naših drža-
vnih mejah za našo državo ugodno re-
šijo, je izkustvo dokazalo, da se vpra-
šanja državnih mej ne rešujejo z oro-
žjem, marveč s pametno zunanjo poli-
tiko. Naše vojaštvo, fako je izvajal po-
slanec dr. Hohnjec, je zasedlo Koroš-
ko, zasedlo Bajski trikot (na nekdan-
jem južnem Ogrskem), zasedlo obsež-
ne dele Albanije, toda iz vseh teh po-
krajn nas je pregnalo povelje evrop-
skih velevladi, ki so določile državno
razmejitev po svoji volji brez ozira na
vojaško zasedbo. Zemlja pa so dobili
drugi. Zeleti bi bilo, da bi voditelji
naše zunanje politike bili sposobnej-
ši, pa bi naše državne meje takle tam,
kjer so meje slovenske, hrvatske ter
srbske zemlje.

Pri vprašanju o številu vojaštva
je treba tudi jemati v obzir, da gre
sedaj po kulturnem (izobraženem) sve-
tu mogočna želja, da se države raz-
orožijo. Temu namenu služi zborova-
nje, ki se ta čas vrši v Washingtonu
v Ameriki in ki hoče, da se vsepov-
todi zmanjša število oborožene sile na
kolikor najmanjšo mero. V Washing-
tonu ne gre samo za omejitev obro-
ženja na morju, pri čemer pridejo v
glavnem v poštev Japonska, Anglija
in Zedinjene države Severne Ameri-
ke, marveč tudi za razorožitev na kop-
nem, zlasti še v Evropi. Prej evrops-
ke države ne bodo zmanjšale svojega
ogromnega primanjkljaja v proračunu,
dokler ne zmanjšajo ogromnih postavk
proračuna za vojaško upravo. Ako se
je Francija protivila zmanjšanju svo-
je oborožene vojaške sile, je to iz te-
ga razloga, ker njeni računi z Nem-
čijo se niso dovršeni. Ni treba, da bi
zgodilo Francije za naše skromne raz-
mere bil merodajen.

Ni tudi istina, da bi vojaška pri-
pravljenost bila najboljša jamstvo za
mir. Stari Rimljani so sicer imeli pre-
govor: Če hočeš mir, bodi pripravljen
za vojno. Ta prislovica ima, kakor
sploh vse take recenice, samo deino
veljavo. Pred svetovno vojno so bile
evropske države oborožene do zov, in
kaj je bila posledica? Ne mir, marveč
vojna. Najboljše jamstvo za mir je v
tem, da se vprašanja, ki so sporna

med narodi, rešujejo po načelu pra-
vičnosti. Noben drug sporazum nuna
trajne veljave.

Poslanec dr. Hohnjec je tudi opo-
zoril na slabo stanje naših državnih
financ, ki nujno zahteva zmanjšanje
števila oboroženega vojaštva in skraj-
šanje vežbene dobe. To bo tudi v ve-
liko korist domačega in narodnega go-
spodarstva. Končno je opozoril vojne-
ga ministra na velike pritožbe, ki jih
dviga naše slovensko obmejno ljuds-
tvo zoper Wranglovec v obmejni stra-
ži. Ti vojaki ne razumejo jezika naše-
ga prebivalstva in to je vzrok, da na-
ši ljudje po nedolžnem zapadejo veli-
kim in občutnim kaznim, ker ne raz-
umejo, česa jih ti tuji možje vprašajo
in kaj od njih zahtevajo. Ti tuji možje
sa tako obnašajo proti našemu ljuds-
tvu, zlasti proti ženskem spolu da je
vsled tega ljudska nevolja dosegla o-
pasno višino. Ti ljudje se cenijo kot
protibolševiški bojovniki, med njimi
pa je veliko takih, ki se obnašajo čiš-
to bolševiško.

Po izvajanju našega poslanca in
drugih poslancev je finančni odbor
sklenil, da predloži vladi in zahteva
od nje, da se število oboroženega vo-
jaštva zmanjša in trajanje voja-
žbe skrajša.

Delo naših poslancev za revnejše sloje.

Sedaj, ko je še vlada vedno v os-
tavai, ne zboruje parlament, pač pa
zakonodajni odbor. V tem odboru so
dosedaj zadnje dni poslanci našega Ju-
goslovanskega kluba ravno v prid u-
božnejših ljudskih slojev lepe in omen-
ka vredne uspehe.

Po mestih tlači naše delavske ma-
se najbolj stanovanjska beda. Ubogi
delavci se še vedno mora potikati s
svojo družino po kleteh, na mrzlih —
podstresjih ali pa celo v nezakurjenih
železniških vagonih. O stanovanjski
bedi cele naše kraljevine je razprav-
ljal zakonodajni odbor in sprejel za-
konski predlog poslanca Jugoslovans-
kega kluba dr. Gosarja. Po tem no-
vem stanovanjskem zakonu, ki je gla-
vno delo in uspeh naših poslancev, se
morajo vsa podjetja bank, zavaroval-
ne družbe, industrijska in trgovska
podjetja, ki niso nastanjena v svojih
lastnih hišah, se iz teh izseliti tekom
dveh let in si postaviti lastne zgrad-
be. Vsled te nove naredbe bodo prist-
ljeni milijonarji, da zidajo in bo pri-
šlo delavstvo do strehe.

Nadalje spravlja draginja revnej-
še sloje že do obupa. Človek, ki se da-
nes ne valja v tisočakah, si težko kaj
kupi vsled od dne do dne se dvigajo-
če draginje. Od rastoče draginje ima-
jo vedno večje dobičke trgovci, ki z
služijo pri blagu bogzna kako visoke
procenčne. Večigled odiranju revnejših
slojev od strani brezvestnih trgovcev
so predlagali naši poslanci v zakono-
dajnem odboru, da ne sme čisti dobi-
ček trgovcev presežati 25%. Predlog
naših poslancev je bil sprejet.

Posledice letošnje slabe letine bo-
mo čutili sedaj po zimni in v spomladi
po celi kraljevini.

Naši poslanci so se spopadli v za-
konodajnem odboru tudi na o'v' k'aje,
ki so prizadevi vsled slabe letine. Naš
Jugoslovanski klub je predložil o'bu-
rni predlog, da mora država v onih o-
krajih, kjer bo primanjkovalo prehrane,
osnovati državne prodajnice v
čas slabe letine. Tudi ta predlog na-
ših poslancev je bil sprejet.

O samostojnih poslancih pa ni nič ni
slišati, da bi se kje potegnili na na-
višjem mestu za zboljšanje žalostne u-
sode revnejših slojev.

Letos in lani.

Finančni minister je postavil v
proračun za leto 1922 509 in pol mili-
jona dinarjev in 1 milijardo 270 in pol
milijona kron. Letošnji proračun fin.
ministra prekaša lanskega za 103 in
pol milijona dinarjev in 85 milijonov
kron. Omeniti moramo, da se vodi ta
proračun v dinarjih za Srbijo, v kro-
nah pa za kraje tostran Save ali ta-
kozvani "prečanski" svet, ki se je
združil s Srbijo po ujedinjenju SHS-
plemen.

Ministrstvo var ima v proračunu
51 milijonov in pol dinarjev in 120
milijonov K. Letošnji proračun je ve-
dji od lanskega za 44 in pol milijona
dinarjev in 90 milijonov kron.

Prosvetni minister zahteva za le-
to 1922 268 in pol milijona dinarjev in
766 in pol milijona K. Potrošil bo 200
milijonov dinarjev in 397 in pol mili-
jona kron več nego lani.

Ministrstvo za notranja dela ima
v proračunu 51,710,420 dinarjev in pa
345,340,867 kron. Letošnji proračun te-
ga ministrstva presega lanskega za 36
milijonov dinarjev ter 251 mil. K.

Zunanji minister ima v proračunu
25 milijonov, za 11 in pol milijona več
kot lani; pa smo izgubili v tem letu:
Baroš, Skader in bajski trikot.

Samo za inozemske poslanike ali
diplomate ima zunanje ministrstvo v
proračunu 34,312,197 dinarjev in je v
tem prekosilo lanske izdatke za 25 mi-
lijonov dinarjev.

Ministrstvo za agrarno reformo ra-
bi 55,514,979 dinarjev, kar presega —
lansko svoto za 11 in pol milijona di-
narjev.

Ministrstvo za izenačenje zakonov
je ustanovljeno na novo in ima za raz-
širjanje centralizma v proračunu svo-
to 907,540 dinarjev.

Ravnokar navedene številke nudi-
jo natančen dokaz, kako gospodari —
vlada, v katero se se vrinili samostoj-
ni bojovniki za staro pravdo.

Državni proračun se torej od lan-
skega ni nikjer zmanjšal, pač pa še
povišal za milijonske svote na račun
preobloženih davkoplačevalcev.

Samostojni molčijo o proračunu —
kot grob. Ze vedo zakaj!

Gospod Urek

se jezi na naše liste, ker ga napada-
jo. Gospodu uredniku je poslal celo
grozljivo pismo. Torej Urek misli, da
se mu godi krivica in da je on sam
dostojen. Imeti mora samo slab spo-
min, da ne ve več, kakšne surovosti
je že sam napisal v "Kmetijski list."
Slučajno imam nekaj številčk tega list-
a.

Drugi dan, praznik Marijinega
rojstva, sem si natančneje ogledal še-
druge dele podzemskih prostorov cer-
kev Matere Božje in sv. Katarine. —
Kake tri metre od prej opisane mar-
mornate zvezde, zaznamujoče mesto
rojstva Gospodovega, se kaže kraj,
kjer so stale jaslice, in tam blizu sto-
ji tudi oltar sv. Treh Kraljev. Iz te
vošine naprej se pride še v druge
podzemskie prostore in sicer v kapelo
sv. Jožefa, k oltarju Nedožnih otro-
čičev, h grobovom sv. Evzebija, sv.
Pavla in njene hčerke Evstohium in
nazadnje k oltarju in v celico našega
rojaka sv. Hieronima, ki je tu notri
37 let molil, premišljeval in sv. pismo
prestavljal.

Razven nedolže in četrtka se ob-
haja po teh podzemskih prostorih pro-
cesija vsak dan ob starih popoldne in
se poje pri rojstnem mestu Gospodo-
vem: "Bethlehem, glej, v tej mali zem-
ski votlini je bil rojen stvarnik nebes;
tukaj je bil v plenice zaviti, tukaj po-
ložen v jasli, tukaj so ga videli pa-
stirji, tukaj ga je pokazala zvezda,
tukaj so ga molili Modri, tukaj so ga
opevali angeli rekoč: slava Bogu na
višavah!" Procesijo končaje v cerkvi
sv. Katarine z lavretanskimi litanija-

čakal odgovora, ampak nas je takoj
peljal v cerkev sv. Katarine, iz nje
pa v njene podzemskie prostore. Po
13 stopnicah smo prišli v z belim
marmorjem in rdečim damastom pre-
oblečeno, 12 m dolgo, 4 m široko in
3 m visoko duplino, ki je čarobno raz-
svetljuje 32 noč in dan gorečih dra-
gocenih svetilk. Takoj pri vходу na
levo je v okroglasti dolbini oltarček;
izpod nize tega oltarčka pa visi ved-
no gorečih svetilk, ki pod njimi le-
žečo, v tla vdolano veliko marmornato
belo zvezdo čudovito lepo in milo raz-
svetljujejo. V srebrnem pasu ali obro-
ču te zvezde, od katerega odsevajo
zarke na vse strani, berem besede:
Hic de virgine Maria Jesus Christus
natus est: t. j.: Tukaj je bil rojen iz
Device Marije Jezus Kristus!

Dragi bralec, misli si, da si ti na
tem svetem mestu in da z lastnimi o-
čmi gledaš in bereš te besede in se
prav posebno prvo besedico: "hic —
tukaj!" Tukaj, ravno tukaj je bil
rojen Kristus, sin božji! Gotovo, gle-
dal bi in gledal, strmel bi in se čudil,
toda ne dolgo! Zgodilo bi se ti, kakor
se je zgodilo meni in vsem mojim so-
potnikom: neka notranja moč sili člo-
veka na kolena, da si ta le "hic —

tukaj" ogleda bližje in natančneje:
sili ga še naprej, da se skloni še glo-
blje in vrže na zemljo ter poljubi sve-
to kraj in to besedo "hic — tukaj." —
Solze občudovanja in vroče hvaležno-
sti mu zalivajo oči, ko zre v to čudno
besedico in razmišlja o njenem po-
menu. Tukaj, da, tukaj se je pokazal
ljubezen božja v podobi Deteta; tu-
kaj so se izpolnile prerokbe in napo-
vedovanja starih očakov in prerokov
o prihodnjem Mesiju. Tukaj je "bese-
da meso postala" in se je prikazala
luc sveta; tukaj se je začel boj proti
grehu in peklju in se je začelo odre-
šenje vsega človeštva. Tukaj je bilo
Dete rojeno, v plenice povito in v jas-
lice položeno; tukaj je občudoval sv.
Jožef največjo skrivnost ljubezni bo-
žje in je Marija kazala Zveličarja sve-
ta presrečnim pastircem in Modrim iz
Jutrove dežele. Tu sem se je slišalo
angelsko petje: Gloria in exelsis
Deo; tukaj so pastirci klečali in mo-
lili in so Trije Kralji darovali miro,
kadilo in čisto zlato.

Toda nocem dalje opisovati počut-
kov svoje osrečene duše tisti večer,
ampak le povem, da tisto noč nisem
počival v sladkem spanju, ampak v
sladkih sanjah, sloneč na južnem o-

knu proti — kakih 20 minut oddalje-
nino — planjavam, nekdanji posesti bo-
gatega pradedca Davidovega in Marij-
nega, Boca in žene njegove Rute, to-
rej proti onim pašnikom, na katerih
so slišali pastirji, bedeci na polnočnih
stražah pri svoji čredi, angelovo ozna-
nilo: "Ne bojte se, zakaj glejte, o-
znanjam vam veliko veselje, katero bo
vsemu ljudstvu; ker danes vam je ro-
jen Zveličar, kateri je Kristus Gospod,
v mestu Davidovem! In to vam bodi
znamenje: naš bote Dete v plenice
povito in v jaslice položeno. Da, po-
čival sem v sladkih sanjah o prvi bo-
žični noči, o jaslicah, o angelskem
petju in pastirskem veselju ter o ve-
liki zvezdi. O polnoči je v rojstni vot-
lini Zveličarjevi maševal novomašnik
g. Senk iz Jezerkega nekdanje Ko-
roške ter pri tej priliki obhajal tudi
svojega očeta, dobroznanege in pri-
ljubljenega gostitelja posebno čeških
hrbolzcev ali turistov. Ob starih
zjutraj sem zamogel tudi jaz opraviti
tam sv. daritev, ki sem jo služil za se
in za svoje ljube učence in dijake ter
za vse dobre starše in vrle vzgojitel-
je, učitelje in katehete, ki jim je in še
bo božje Dete izročilo v izrejo in od-
gojo naše ljube slovensko mladino.